

8. kolokvium knižnično-informačných expertov krajín V4+

Pre Univerzitnú knižnicu v Bratislave, organizačného garanta Kolokvia V4+, bolo veľkou ctou privítať viac ako 120 významných zástupcov medzinárodného knihovníctva v Bratislave. Na Kolokvium V4+ prijali pozvanie zástupcovia knižníc všetkých typov a aj knihovníckych združení.

Kolokvium knižnično-informačných expertov krajín V4+ bolo výnimočné nielen tým, že sa konalo pod záštitou ministerky kultúry SR, ale aj historicky prvým partnerstvom IFLA – Medzinárodnej federácie knižničných asociácií a inštitúcií/International Federation of Library Associations and Institutions. Významným bol aj medzinárodný aspekt Kolokvia V4 so zastúpením deviatich krajín, ktoré presiahli hranice štátov Vyšehradskej štvorky a bolo zárukou nadviazania spolupráce medzi knižnicami zo zúčastnených krajín: Slovenská republika, Česká republika, Maďarsko, Poľsko, Chorvátsko, Slovinsko, Bulharsko, Rumunsko a Srbsko.

Univerzitná knižnica v Bratislave, hlavný organizátor podujatia, bola poctená takýmto početným zastúpením krajín, ktoré prinieslo ďalšie prvenstvo spomedzi doterajších ročníkov kolokvia. Pri tejto príležitosti patrí zvláštne poďakovanie všetkým zúčastneným generálnym riaditeľkám a generálnym riaditeľom národných knižníc zo Slovenskej a Českej republiky, z Chorvátska a Slovinska, tiež zástupcom národných knižníc z Maďarska a Poľska, rovnako zástupkyňi generálnej riaditeľky Bulharskej národnej knižnice za to, že si vo frekventovanom období roka našli čas, pricestovali do hlavného mesta Slovenska a svojimi príhovormi, prednáškami aj samotnou prítomnosťou potvrdili význam Kolokvia V4+. Veľmi si vážime aj záujem niekoľkých stoviek knihovníkov zo Slovenska a krajín V4+, ktorí sledovali priamy prenos odborného programu z miesta konania prostredníctvom internetového online vysielania.

Ústrednou témou 8. kolokvia knižnično-informačných expertov krajín V4+ bola aktuálna téma **Knižnice pre Európu – Európa pre knižnice**, ktorá úzko súvisela s medzinárodnou iniciatívou IFLA a ďalších významných európskych združení v podobe **Manifestu knižníc pre Európu**. Účastníci 8. kolokvia knižnično-informačných expertov krajín V4+ spoločne podporili túto medzinárodnú iniciatívu združení IFLA, EBLIDA, LIBER, Public Libraries 2030 a SPARC Europe, pretože aj zástupcovia knihovníctva z krajín V4+ chcú takú Európu, ktorá:

- garantuje, že každý človek, kedykoľvek vo svojom živote, sa môže učiť, čítať a rozvíjať prostredníctvom knižníc,
- považuje slobodný prístup za základ svojich aktivít v oblasti kultúry, vedy a inovácií,

- zaväzuje sa plniť ciele trvalo udržateľného rozvoja OSN a v rámci svojich prístupových a rozvojových iniciatív podporovať prístup k informáciám.

Knižnice sú pre Európu dôležité – sú kľúčovými miestami vzdelávania a občianskej angažovanosti, oknami do všetkých druhov kultúry a kultúrneho dedičstva, hnacou silou výskumu a inovácií. Tento odkaz rezonoval aj v spoločnom vyhlásení účastníkov kolokvia, ktoré je dostupné na internete: <https://kolokvium.ulib.sk/vyhlasenie-ucastnikov-kolokvia-v4/>

Pre Univerzitnú knižnicu v Bratislave bolo organizovanie 8. kolokvia knižnično-informačných expertov krajín V4+ dôležitým aj z toho dôvodu, že si v tomto roku pripomína svoje 100. výročie a počas sprievodných podujatí kolokvia si ho účastníci mohli slávnostne pripomenúť. Vznik najstaršej a najväčšej vedeckej knižnice na Slovensku sa síce viaže k dátumu 10. október 1919, ale toto významné jubileum si knižnica pripomína pri každom dôležitom podujatí, už od začiatku roka 2019. Takým nepochybne bolo aj nezabudnuteľné 8. kolokvium knižnično-informačných expertov krajín V4+, ktoré sa konalo od 17. – 19. júna 2019 v Bratislave. Túto skutočnosť potvrdilo aj množstvo ďakovných mailových správ od účastníkov, ktoré zasliani na riaditeľstvo Univerzitetnej knižnice v Bratislave po svojom návrate. Spomedzi mnohých pozitívnych hodnotení, organizátorov najviac potešilo vyjadrenie jedného z účastníkov, ktorý uviedol, že Kolokvium V4+ v Bratislave bolo "zo všetkých aspektov – najlepším odborným podujatím, akého sa kedy zúčastnil, počas svojej dlhoročnej profesionálnej dráhy." Ďakujeme!

V poradí už 8. kolokvium knižnično-informačných expertov krajín V4+ bolo jednou z dôležitých odborných platforiem. Vytvoril sa priestor pre koncentráciu odbornej verejnosti, ktoré mala príležitosť pozrieť sa na aktuálnu situáciu v oblasti knižnično-informačnej vedy a praxe. Komplexne, ale i cez jednotlivé aktivity a projekty.

Prostredníctvom spätnej väzby niektorých z účastníkov, ktorú sa nám v redakcii podarilo získať, by sme radi poskytli autentický, ale predovšetkým profesijný pohľad na podujatie.

„Medzinárodné 8. kolokvium krajín V4+ prinieslo množstvo zaujímavých informácií o knižničných projektoch zúčastnených krajín. Dozvedela som sa o nových projektoch, ale aj o progrese tých, ktoré už niekoľko rokov prebiehajú. Pre mňa bolo kolokvium okrem zaujímavého programu aj výborná možnosť zoznámiť sa a budovať kontakty s kolegami z rôznych krajín, čo bude prínosné aj pre SSKK. Nový Manifest knižníc pre Európu, o ktorom sa tiež hovorilo, je pre nás všetkých významnou pomocou, ktorú budeme aktívne využívať pri presadzovaní cieľov pre rozvoj knižníc v komunikácii s našimi zriaďovateľmi.“

„ ... Pre mňa bolo kolokvium okrem zaujímavého programu aj výborná možnosť zoznámiť sa a budovať kontakty s kolegami z rôznych krajín, ...“

Helena Mlejová, Mestská knižnica v Bratislave, predsedníčka SSKK

„Konferenčná jar 2019 bola ochudobnená o dve tradičné podujatia, odložený INFOS a uzavreté INFORUM. Tým vzácnejší bol odborný program 8. kolokvia knižnično-informačných expertov krajín V4+, ktorý poskytol účastníkom aktuálny obraz o rozvojových zámeroch a úspešných projektoch popredných knižníc z Čiech, Maďarska, Poľska a Slovenska. Z prednášok a diskusií vyplynulo, že potreby používateľov a problémy dotknutých knižníc sú podobné, ich riešenia v jednotlivých krajinách môžu byť rôzne, v každom prípade sú však inšpirujúce a hodné nasledovania. Dosiahnuté výsledky charakterizuje otvorená spolupráca jednotlivcov a inštitúcií, ako aj ponuka na jej cezhraničné rozšírenie, ktorá je vzácnou pridanou hodnotou k získaným informáciám. Platforma V4+ je z tohto pohľadu príležitosťou do budúcnosti na vzájomné obohatenie poznatkov a zdieľanie dobrej praxe so všetkými benefitmi na prospech trvalo udržateľného rozvoja knižníc regiónu.“

„ ... Platforma V4+ je z tohto pohľadu príležitosťou do budúcnosti na vzájomné obohatenie poznatkov a zdieľanie dobrej praxe so všetkými benefitmi na prospech trvalo udržateľného rozvoja knižníc regiónu. ...“

Alojz Androvič, Centrum vedecko-technických informácií SR

„The Visegrad cooperation in Library and Information Science field has a high importance in my opinion. The conference offered a representative overview about cooperation forms among the Visegrad countries in a high variety of topics. For me it was quite useful to hear about the web archiving projects and development plans, on this way we will be able to formulate some cooperation plans in the future. It is really important that we have built up well-established connections with our colleagues from the Czech Republic and Slovakia. I really hope that in many fields from intellectual history through implementation of library standards to web archiving really effective collaboration networks can be established in the near future.“

„... The conference offered a representative overview about cooperation forms among the Visegrad countries in a high variety of topics. ...“

Márton Németh, National Széchényi Library, HU

„8. kolokvium knižnično-informačných expertov krajín V4+ bylo dobrou příležitostí seznámit se s významnými projekty, kterými se knihovny a informační instituce v zemích visegrádu zabývají. Zatímco podíl příspěvků ze slovenské, maďarské i české strany byl poměrně vyrovnaný, z polské strany ke škodě věci zazněl pouze jediný příspěvek. Přes tento handicap mohl pozorový účastník kolokvia zjistit, že pozornost knihoven zúčastněných zemí je zaměřena na stejná či podobná témata, a že při jejich řešení jsou využívány stejné nebo podobné nástroje, standardy či modelová řešení. I přes tuto podobnost a blízkost se zatím většinou nedaří realizovat projekty, které bychom mohli označit jako společné či evropské. Měl jsem radost, že v úvodních projevech byl zdůrazněn nedávno zveřejněný Manifest knihoven pro Evropu, který vydala mezinárodní knihovnická sdružení ku příležitosti voleb do Evropského parlamentu. V České republice jsme „Manifest“ skutečně zapojili do předvolební kampaně. Rozeslali jsme ho všem kandidátům hlavních politických stran a zeptali jsme se na jejich názor na postavení knihoven v informační společnosti. Od většiny z nich jsme získali kladnou reakci a příslib další spolupráce, který bychom rádi využili. Hlavnímu organizátoru, Univerzitní knihovně v Bratislavě, se podařilo dát kolokviu i významný společenský kontext v souvislosti s oslavou stoletého výročí založení Univerzitní knihovny v roce 1919. Z mého pohledu to byla velmi úspěšná akce.“

„ ... pozornost knihoven zúčastněných zemí je zaměřena na stejná či podobná témata, a že při jejich řešení jsou využívány stejné nebo podobné nástroje, standardy či modelová řešení. ...”

Vít Richter, Národní knihovna ČR

„Velice rád cestuji. V rámci své práce se dostanu na zajímavá místa po celém světě. Prezentuji na konferencích, užívám si prostředí instituce a setkávám se s kolegy z různých oborů. Kolokvium V4+ mě velice překvapilo. Nečekal jsem, že budu moci říci – laťka je hodně vysoko. Vybrané místo, skvělý přístup pořadatelů, zajímavý program, výtečné jídlo, praktický dárkový balíček, jedinečný doprovodný program. Konference, která dokázala to, na co jiné ani nepomysleli. Dalo by se říci že dokonalá. Nicméně byly dvě věci, které velice chyběly. Prostor na diskusi a zpětnou vazbu k příspěvkům a především možnost společného času v rámci tutorialů či workshopů, kde by se dalo diskutovat nad možnými projekty. Neboť proč jsme byli v Bratislavě? Seznámit se s okolními státy, resp. institucemi a snažit se najít spoluhláče pro budoucí strategické projekty. Tak snad příště. Za mě 1-„

„ ... Nečekal jsem, že budu moci říci – laťka je hodně vysoko. ...”

Filip Šír, Národní muzeum, ČR

„Kolokvium bolo výbornou príležitosťou na to, aby odborníci z knižnično-informačnej teórie, resp. výskumu na jednej strane, a pracovníci z praxe na strane druhej mali možnosť konfrontovať svoje skúsenosti na medzinárodnej úrovni. Prezentovali sa tu aktuálne výskumné trendy, ale aj praktické problémy z fungovania knižníc v stredoeurópskom priestore, pričom mimoriadne „sviežo“ a zaujímavé na mňa pôsobili najmä prezentácie kolegov z Českej republiky, orientované na problematiku digitalizácie a prístupovania dokumentov v sieťovom prostredí.

Nezaujateľmu návštevníkovi sa opäť raz mohlo potvrdiť, že knižnice nie sú celkom také, ako sa často zobrazujú v našich médiách – teda ako inštitúcie, ktoré internet odsúdil na zánik. Že sú to stále organizmy dynamické, ktoré sledujú moderné informačné trendy a realizujú, podporujú aj implementujú výsledky výskumov, ktoré im umožňujú vyvíjať nové druhy služieb. Pochopiteľne, ten stupeň podpory aplikácie nových trendov v knižnično-informačnej sfére je rozličný a do veľkej miery závisí nielen od toho, ako sa k týmto otázkam stavajú jednotlivé národné vlády a ministerstvá v podobe finančného zabezpečenia a stimulov, ale tiež od toho, akú úlohu im prisudzujú vrcholoví manažéri a – v prípade knižníc predovšetkým – manažérky.

Pre mňa osobne sa opakovane v diskusiách otvorila téma odborného vzdelávania pracovníkov pre oblasť knižníc. Študenti kateder vysokých škôl, ktoré pripravujú odborníkov pre túto oblasť, získavajú vzdelanie v odbore knižnično-informačné štúdiá a jeho aplikačná sféra je pomerne široká. Len malá časť absolventov sa zamestná vo sfére knižníc – určite aj vďaka tomu, že platové podmienky, ktoré môže väčšina knižníc mladým ľuďom ponúknuť, nie sú veľmi atraktívne. Ako stále naliehavejšia sa však ukazuje potreba rozširovať ponuku odborných kurzov aj v oblasti ďalšieho vzdelávania. Ide jednak o kurzy inovačné, teda také, ktoré reflektujú aktuálne poznatky a trendy a pomáhajú „upgradovať“ kvalifikáciu absolventov nášho odboru, ale tiež kurzy, ktoré umožnia doplniť vzdelanie pre tých, ktorí majú ukončené bakalárske či magisterské štúdium v inom odbore, ale pracujú v knižniciach.“

„ ... Nezaujateľmu návštevníkovi sa opäť raz mohlo potvrdiť, že knižnice nie sú celkom také, ako sa často zobrazujú v našich médiách – teda ako inštitúcie, ktoré internet odsúdil na zánik. Že sú to stále organizmy dynamické, ktoré sledujú moderné informačné trendy a realizujú, podporujú aj implementujú výsledky výskumov, ktoré im umožňujú vyvíjať nové druhy služieb. ...”

Jaroslav Šušol, Katedra knižničnej a informačnej vedy, Filozofická fakulta UK v Bratislave

„First of all, I wanted to thank the organising team of the 8th Colloquium of Library and Information Experts of the V4+ Countries not only for the invitation, but also the fact that the conference as a whole focused on the Library Manifesto for Europe.

While the Manifesto was the result of cooperation between library organisations at the European level, its successful implementation will depend on the engagement of library associations and library workers at all levels, across the continent. This is why the Colloquium provided such a great example for others.

It's already clear, of course, that libraries in the region are already carrying out a lot of innovative and high-impact work. The event in Bratislava was a great way to showcase this. While I was sadly only able to attend part of the event, I came away with a long list of projects I wanted to know more about – thank you to all those who presented!

The challenge now – in the V4+ countries, across Europe, and indeed around the world – is to ensure that our work is not only focused on delivering key public goods, but that this is recognised, welcomed, and supported by politicians. The Manifesto offers a reference point for this work, which will include everything from broad awareness raising to specific engagement around issues like the national implementation of the Copyright Directive.

I know that us at IFLA, as well as our partners in other European library associations, will be looking forward to working with you to get the best possible results for libraries.“

„ ...It's already clear, of course, that libraries in the region are already carrying out a lot of innovative and high-impact work. ...”

Stephen Wyber, IFLA, NL

„Uspořádat mezinárodní knihovnické kolokvium v jubilejním roce stého výročí knihovnického zákona, tedy klíčového dokumentu, který v mnoha ohledech stále ovlivňuje podobu a fungování knihoven v České i Slovenské republice je úkol nesnadný a zavazující. Způsob, jak se s ním vyrovnala bratislavská Univerzitní knižnice je obdivuhodný. Byl jsem mile překvapen nejenom profesionální organizací, díky níž třídní akce připomínala dokonale fungující hodinový stroj, ale i kvalitou a záběrem příspěvků. Spektrum se rozkládalo od koncepčních podnětů zástupců mezinárodních knihovnických sdružení a vedoucích představitelů knihoven zemí V4, které reagovaly na neustále se proměňující informační, komunikační a technologickou situaci,

v níž knihovny nejenom působí, ale kterou svým způsobem i tvoří, přes reflexi proměn tradičních služeb, ochrany fondů a jejich budování, až po konkrétní příklady praxe knihoven jako nástroje utváření vzdělané a kritické demokratické společnosti a prostředku udržování jejích hodnot. Přitom, a to bylo pro mě motivující zjištění, ústředním tématem byla spíše budoucí podoba knihovnické práce. Nešlo tedy o příspěvky bilancující, ale o příspěvky, které ukazovaly knihovnictví jako obor, který se rozvíjí, který aktivně připravuje svoji příští podobu a tím i podobu společnosti, pro niž má sloužit. Myslím, že každý, kdo byl jednání přítomen, mohl cítit hrdost na knihovnickou profesi, na její nezastupitelnost. A organizátor, tedy Univerzitná knižnica v Bratislavě, mohla být právem hrdá, že jubilejný rok knihovnické práce se podařilo naplnit právě tímto sdělením."

" ... Přitom, a to bylo pro mě motivující zjištění, ústředním tématem byla spíše budoucí podoba knihovnické práce. ... Myslím, že každý, kdo byl jednání přítomen, mohl cítit hrdost na knihovnickou profesi, na její nezastupitelnost. ..."

Tomáš Kubiček, Moravská zemská knižnica v Brně, ČR

"Mid-June in Bratislava was an admirable setting for the 8th Colloquium of Library and Information Experts of the V4+. The organizers did their utmost best in preparing a conference that provided for the exchange of information and ideas in the great social and cultural atmosphere.

For me the Colloquium provided for some very tangible outcomes:

I have learned interesting information on very concrete developments and achievements in principal libraries within Visegrad countries;

I have met some old friends from the library world and learned to know some new ones;

I have become more familiar with the Library Manifesto for Europe and its pledges which can play a meaningful role for further European cooperation.

At the moment, some of the current political, economic and societal developments witness to major problems looming ahead of us. We as librarians and information professionals have an utterly important role within our societies – as the Manifesto puts it: "libraries are key venues for learning and civic engagement, windows for all to culture and heritage, and drivers of research and innovation". This is why at the national level, within the V4+ countries, and at the European level we have to cooperate with a common goal in mind. Let's go for it, in the spirit which bonded us at the Colloquium in Bratislava."

" ... We as librarians and information professionals have an utterly important role within our societies – as the Manifesto puts it: 'libraries are key venues for learning and civic engagement, windows for all to culture and heritage, and drivers of research and innovation'"

Tomasz Gruszkowski, Head of IFLA PAC center for digital preservation at National Library of Poland, PL

"Societies consist of smaller components such as populations of regions, counties, cities, villages, etc., all of which comprise even smaller components such as networks of friends, families, etc. Cooperation aiming at building "stronger, smarter and fairer societies" (as phrased in "A Library Manifesto for Europe") starts at the level of collaboration amid smaller components, therefore events as 8th Colloquium of Library and Information Experts of the V4+ Countries can be regarded as crucial from the aspect of European Libraries that are committed to principles worded in the Manifesto. Such regional events bring together experts with similar experiences and challenges and in many cases, we find ourselves walking on parallel paths instead of sharing a single well-paved route.

For this reason, it was a great pleasure for us during the Colloquium to learn about good practices in several topics on methods used to preserve documents and provide access to cultural and academic heritage. This greatly extends the potential for cooperation between cultural heritage institutions and the optimization of resource expenditure.

We look forward to future useful meetings in order to strengthen the collaborative work between the participating libraries."

"Such regional events bring together experts with similar experiences and challenges and in many cases, we find ourselves walking on parallel paths instead of sharing a single well-paved route."

Szabolcs Dancs, Rita Radó, National Széchényi Library, HU

8. kolokvium knižnično- informačných expertov krajín V4+ sa konalo v dňoch 17. – 19. jún 2019 v priestoroch Kongresovej sály historickej budovy Národnej rady SR v Bratislave.

Súčasťou podujatia bol okrem oficiálneho, odborného programu aj bohatý sprievodný program.

Na záver podujatia prijali účastníci podujatia spoločné vyhlásenie. Mimo iného v ňom uviedli, že zainteresovaným odporúčajú intenzívne pracovať na propagácii moderných foriem knižnično-informačných systémov a služieb. Zároveň tu potvrdili, že si uvedomujú inovačný potenciál priestoru V4+ . Na druhej strane však i apelujú na predstaviteľov štátnej správy, aby podporovali vytvorenie priestoru na realizáciu medzinárodnej spolupráce.

V poradí deviate kolokvium knižnično-informačných expertov by sa malo konať najneskôr o dva roky.

Ing. Silvia Stasselová

silvia.stasselova@ulib.sk

(Univerzitná knižnica v Bratislave)

Mgr. Eva Vašková

eva.vaskova@cvtisr.sk

(Centrum vedecko-technických informácií SR)